

Sidelinjedommere

Det har været et par travle uger. Næppe nogen har undgået at bemærke, at VAR har været i fokus, kombineret med et par forsøg på karaktermord fra specielt et enkelt medie. Intet piv over det – i denne position må man være forberedt på, at når man har en vis legemsdel i klaskehøjde, er der altid nogen, der vil benytte sig af det. Det betyder desværre også, at nogle af døgnets 24 timer går med noget temmelig ufrugtbart.

Kombineret med diverse kurser og en udlandstur i næste uge gør det også, at jeg her sparker det årlige reklameindslag ind i håbet om at få flere dommere. Jeg har også en bestilling liggende på fænomenet 'brok', som jeg med største glæde vil tage fat på i næste uge, medmindre jeg bliver overhalet inden af begivenhederne.

Vi ved alle, at de i egen optik bedste dommere er dem, der står på sidelinjen eller sidder hjemme i lænestolen. Og forældre er de værste. Jeg har faktisk en kollega, der, da han var blevet træt af at høre på en forælders evindelige kommentarer, under kampen stillede sig ud ved siden af ham. Og da forælderen med en vis overraskelse spurgte, hvorfor han gjorde det, svarede, at udsynet fra denne position åbenbart var bedre end det inde på banen. Så blev der besynderligt nok ro resten af kampen. Humor kan hjælpe en rigtig langt hen ad vejen og uden humoristisk sans overlever ingen fodbolddommer ret længe. I det hele taget er dommergerningen i den grad baseret på menneskekendskab og læsning af situationer. Én ting er lovbogen – men de menneskelige relationer og indføling med den givne situation er mindst lige så vigtige.

Så nu er tiden kommet igen, og der er landet over en god del dommergrundkurser hen over Corona-perioden. Selvfølgelig er det breddefodbolden, som man starter i, og de færreste bliver FIFA-dommere. Men mindre kan altså også gøre det – som jeg plejer at sige, findes der topdommere på alle niveauer. Dommergerningen er også et af de steder, hvor man kan komme ganske hurtigt frem i gelederne, hvis talentet er der, og man ikke lader sig kyse væk forinden. Mange vil mene, at man skal et specielt masochistisk gén for at lade sig friste, men fordelene opvejer i den grad ulemperne, selv om det selvfølgelig ikke bare er rosenrødt det hele.

I disse MeToo-tider er det også værd at slå på, at vi frygtelig gerne vil have flere kvindelige dommere. Vi halter frygteligt bagud her i forhold til mange af de lande, herunder de øvrige nordiske, som vi plejer at sammenligne os med, og forhåbentlig er det ikke de få, men meget hypede voldssager, som desværre engang imellem rammer overskrifterne, der afskrækker. Ingen tvivl om, at enhver sag af den type er én for meget, og det skal heller ikke bagatelliseres. Omvendt skal man huske, at med alle de breddekampe, der afvikles hver uge, er det forsvindende få tilfælde, der ender i ballade. Selvfølgelig er der en risiko for at være det forkerte sted på det forkerte tidspunkt, men det er der jo også i trafikken eller på vej hjem fra en bytur fredag aften. Er man alligevel så forbandet uheldig at løbe ind i en problemkamp, er der professionel hjælp at hente.

Der er i skrivende stund omkring 3.500 dommere tilmeldt DBU. Den nedadgående kurve er knækket, men der er til stadighed brug for flere. Karakteristisk for de seneste år har været, at

der har været glædeligt mange unge mennesker, der har meldt sig ind i klubben – og tager man integrationsbrillerne på, er der rigtig mange, der ikke hedder Hansen til efternavn. Det er virkelig dejligt, også set i et større perspektiv.

Det lyder jo egentlig som et pænt stort antal, men ikke desto mindre er der hver weekend mange kampe, der afvikles uden autoriserede dommere. Det er jo ikke alle dommere, der konstant står og tripper for at komme til, og arbejde, familie m.v. skal også passes ind. Så det er ikke alle på listen, som er lige aktive, og generelt er der en tendens til, at dommere tager færre opgaver, end de gjorde engang – også fuldt forståeligt med alle de andre gode tilbud, som der er. I de gode gamle dage – hvornår det så ellers var, men så lad os da sige 'i min tid' - var det ikke noget særsyn, at en dommer klarede to kampe lørdag, to kampe søndag og så lidt aftenkampe i løbet af ugen, men det er en dommertype, man efterhånden skal lede længe efter, selv om der i alle geografiske områder er ildsjæle, der skal have deres daglige fix og nærmest får det fysisk dårligt, hvis de ikke får deres kamp.

Men det er nok et tidens tegn, at samfundsstruktur og familiemønstre har ændret sig, og det har mentaliteten og de mulige tilbud også. Hvis man kan sidde hjemme i varmen og lege elitemanager på pc'en i den nyeste FIFA-udgave, kan det være svært at sælge idéen om regnvejrskampen udendørs en meeeget tidlig søndag morgen med en flok ikke altid lige nemme spillere, som nogle gange kommer direkte fra nattens fornøjelser.. Så der skal kæmpes mere for at tiltrække nye dommere – og ikke mindst kæmpes for at få dem til at blive i gamet. Der bliver rekrutteret et pænt antal dommere hvert år, men det er stadig svært at holde trit med afgang – for der falder jo også nogle fra i den anden ende efter et langt livs tro tjeneste. Faktisk er der ikke nogen formel aldersgrænse, så man kan blive ved hinsides de 70 år, hvis man i øvrigt lige klarer en årlig fysisk test, som har til formål at kontrollere den fysiske basisformåen, ikke mindst af hensyn til dommerens eget helbred.

Hvilken målgruppe skal man så forsøge at indfange ? En del er fodboldspillere, som løber ind i en skade, men som stadig gerne vil bevare tilknytningen til spillet og samtidig få rørt sig. Det kan godt være, at regelkendskabet fra start ikke er til guldmedalje og der skal ske en god del aflæring af de ting, som man tror, at man ved efter et langt liv som spiller - men i sidste ende hjælper reglerne ikke ret meget, hvis man ikke har følingen med spillet. Dommervirksomhed er uendeligt meget mere end regler – det er situationsbestemt ledelse og anvendt psykologi på adskillige planer, blik for spillet, krisehåndtering og tackling af det uventede. Omvendt kan det være en voldsom opvågnen at konstatere, at nu er man pludselig ene mand i verden – og ikke del af et hold.

En anden målgruppe er dem, der tidligt opdager, at spillertalentet måske ikke rakte helt så langt, som de havde håbet. Måske kan man på dommersiden endda nå væsentlig længere, end man ville som spiller. Man skal lige i første omgang overleve ikke længere at være medlem af et trygt holdfællesskab - og det kan være svært nok pludselig at føle sig som den ensomste mand i verden. Det er faktisk den største showstopper – at gå fra at være en del af et fællesskab til på banen at være helt alene. Det er et moment, som man meget ofte glemmer, når trænere, medier med flere øffer over, at der er meget få tidligere elitespillere blandt dommerne, for de burde jo være de bedste. Men kulturchokket ved pludselig at være meget alene er faktisk ret voldsomt for mange. Til gengæld opdager man efterhånden, at der også er et dommerfællesskab, selv om man er alene om en kamp, og fællesskabet ikke ved første

øjekast er så synligt. Rundt omkring i lokalunioner og dommerklubber gør man rigtig meget for at holde fast i de nye og hjælpe dem over de første barrierer og frustrationsoplevelser.

Hvis man kun ser på pengene, kan man snildt finde andre ting at foretage sig i fritiden, som kan skæppe mere i kassen, men der er nu alligevel et par pointer. Honoraret fastsættes efter, hvad der kan snige sig under skattereglernes loft, så det kan blive til et pænt lille skattefrit beløb, selvfølgelig afhængig af aktivitetsniveauet. Og pointen er, at netop fordi indkomsten ikke er skattepligtig, påvirker den heller ikke SU, efterløn eller andre offentlige ydelser, så dommerhonorarer kan give et fint supplement f.eks. for en studerende. Andre lægger beløbet i den store sparegris til familiens ferie. Men ser man bort fra pengene, er der andre og nok i virkeligheden større fordele. Man får en god del motion og er nødt til at holde sig i nogenlunde anstændig form, og ikke mindst får man redskaber til sin personlige udvikling. Leder- og konfliktløsningsegenskaber bliver i den grad trænet med mennesker af alle aldre, faconer og kulører – og mange dommeregenskaber kan man ofte i et eller andet omfang overføre til sit civile arbejde eller sin uddannelse.

I virkeligheden er dommeruddannelsen nok en af de billigste lederuddannelser, som man kan finde på markedet, og man får nogle redskaber, som man kan bruge i alle mulige andre sammenhænge.

Et typisk dommerkursus afvikles over cirka 12 teoritimer - suppleret med et lille modul med praktiske øvelser og tre efterfølgende uddannelseskampe med en erfaren dommer på sidelinjen til at coache. Eksamen er en multiple choice-test foran pc'en med vurdering af videoklip og efterfølgende tilbagemelding fra en instruktør. De moderne visuelle medier har gjort det meget lettere at simulere situationer fra det virkelige liv. Det vejledende beståelseskrav er 25 rigtige ud af 40 spørgsmål, og en hitrate på 60 % af kendelserne kan vel ikke siges at være decideret urimeligt, hvis man overfører det til dommerne på banen. Prisen for kursus og eksamen er i omegnen af 500 kroner (her er for en gangs skyld noget, som er blevet billigere den seneste håndfuld år, men det kan variere noget, afhængig af lokale forhold). Nu om stunder kan meget faktisk klares online. Det er selvfølgelig en startinvestering - men der er rigtig mange lokale modeller, der kan mildne lidt på det – og beløbet er jo tjent hjem ved et par kampe. Ét er, at man mange steder som klubmedlem vil kunne få et tilskud (så har klubben også nogen til at hjælpe med de såkaldte dommerløse kampe), men der findes også rabatmodeller, mulighed for afbetaling via de kampe man dømmer, sågar nogle steder tilbagebetaling af en del af beløbet, hvis man dømmer et vist antal kampe det første år.

Har du nu, kære læser, fået interesse for at blive dommer eller bare blive klogere (eller kender du nogen, som du mener kunne trænge til at blive det), så kontakt nærmeste lokalunion for at høre, hvornår næste kursus afvikles i lige dit område. De flinke mennesker på www.dbu.dk hjælper uden tvivl gerne til med at få dig gelejdet hen på det rigtige skrivebord. Vil man bare være klogere uden ambitioner om et dommerkursus - uanset om man er en fodboldklub, en flok avisjournalister, en TV-station eller andet - så rykker vi også gerne ud et par timer med lovmæssig førstehjælp og tager nogle typiske faldgruber eller highlights fra loven. Det behøver bestemt heller ikke være kedeligt. Har det interesse, så kontakt enten DBU eller lokalunionen. Også hvis du er i egen opfattelse en meget klog forælder...